

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

4. september 2014*

Eelotsusetaotlus — Asutamisvabadus — Töötajate vaba liikumine — Mittediskrimineerimine — ELTL artikli 346 lõike 1 punkt b — Liikmesriigi oluliste julgeolekuhuvide kaitse — Liikmesriigi õigusnormid, mis näevad ette, et niisuguse äriühingu seadusjärgsel esindajal, kes kaupleb selles liikmesriigis sõjaväerelvade, nende laskemoona ja sõjavarustusega, peab olema selle liikmesriigi kodakondsus

Kohtuasjas C-474/12,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Verwaltungsgerichtshof (Austria) 25. septembri 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 22. oktoobri 2012, menetluses

Schiebel Aircraft GmbH

versus

Bundesminister für Wirtschaft, Familie und Jugend,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president T. von Danwitz, kohtunikud E. Juhász, A. Rosas (ettekandja), D. Šváby ja C. Vajda,

kohtujurist: M. Wathelet,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja T. Müller,
- Hispaania valitsus, esindaja: A. Rubio González,
- Rootsi valitsus, esindajad: A. Falk ja U. Persson,
- Euroopa Komisjon, esindajad: J. Enegren ja V. Kreuschitz,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb ELTL artiklite 18, 45, 49 ja ELTL artikli 346 lõike 1 punkti b tõlgendamist.
- 2 Eelotsusetaotlus esitati kohtuvaidluses ühelt poolt Schiebel Aircraft GmbH (edaspidi „Schiebel Aircraft”) ja teiselt poolt Bundesminister für Wirtschaft, Familie und Jugend’i (liidu minister majanduse, perekonna ja noorsoo alal; edaspidi „Bundesminister”) vahel, seoses viimatinimetatu keeldumisega anda Schiebel Aircraft’ile luba relvanduse alal tegutsemiseks.

Õiguslik raamistik

- 3 Käsitöö-, kaubandus- ja tööstusalast tegevust reguleeriva Austria seadustiku (Gewerbeordnung 1994; BGBl. I, 111/2010, edaspidi „1994. aasta GewO”) § 94 punktis 80 on (põhikohtuasja asjaoludele kohaldatavas redaktsioonis) sätestatud:

„§ 94. Järgnevad käsitöönduslikud, kaubanduslikud või tööstuslikud tegevused on reguleeritud tegevused:

[...]

80. Relvandussektori tegevused (relvameister), sh relvakaubandus.

- 4 GewO 1994 § 95 näeb ette:

„(1) Paragrahvis 94 punktides 5, 10, 16, 18, 25, 32, 36, 56, 62, 65, 75, 80 ja 82 nimetatud käsitöönduslike, kaubanduslike ja tööstuslike tegevuste puhul kontrollib ametiasutus, kas taotleja – või juhul, kui luba taotleb juriidiline isik või registrisse kantud isikuühing, siis § 13 lõikes 7 nimetatud isikud – on kõnesoleva tegevusega tegelemiseks vajalikul määral usaldusväärne (§ 87 lõike 1 punkt 3). Taotleja võib tegutsemist alustada alles pärast §-s 340 nimetatud otsuse jõustumist.

(2) Eelmises lõikes nimetatud tegevuste puhul tuleb nendega tegelemise eesmärgil tegevjuhi või tütarettevõtja tegevjuhi määramiseks taotleda luba. See luba antakse ettevõtte omaniku taotlusel, kui § 39 lõikes 2 või [...] § 47 lõikes 2 nimetatud tingimused on täidetud.”

- 5 GewO 1994 §-s 139 on sätestatud:

„(1) Tegevusluba on nõutud järgmiste relvandusalaste (§ 94 punkt 80) tegevuste puhul:

1. relvade ja laskemoona, mida ei kasutata sõjaväes:

- a) valmistamine, ümbertegemine ja parandamine (kaasa arvatud relvameistri töö),
- b) nendega kauplemine,
- c) laenutamine,
- d) vahendamine müümisel ja ostmisel;

2. sõjaväerelvade ja nende laskemoona:

- a) valmistamine, ümbertegemine ja parandamine,
- b) nendega kauplemine,

c) vahendamine müümisel ja ostmisel.

[...]

(4) Tulirelvade laenutamine ja parandamine ning laskemoona müük on ametiasutuse loa saanud lasketiirus lubatud nendel isikutel ja ettevõtjatel, kellel on luba lõike 1 punkti 1 alapunkti a, b või c või lõike 1 punkti 2 alapunkti a või b alusel. Muudel juhtudel on sõjaväerelvade laenutamine keelatud.”

6 GewO 1994 § 141 on sõnastatud nii:

„(1) § 139 lõikes 1 nimetatud relvandusalaste tegevuste jaoks tegevusloa andmine on lisaks usaldusväarsuse kontrollile (§ 95) allutatud järgmistele tingimustele:

1. füüsilistel isikutel peab olema Austria kodakondsus ja nad peavad elama Austrias ning

2. juriidilistel isikutel ja registrisse kantud isikuühingutel:

a) peab Austria territooriumil olema asukoht või peamine tegevuskoht ning

b) seadusjärgse esindusorgani liige või ettevõtet juhtiv ning seda esindama õigustatud osanik või aktsionär peab olema Austria kodakondsusega ja tema elukoht peab olema Austrias ning

3. kõnealuse tegevusega tegelemine ei tohi mõjutada avaliku rahu, korra ja julgeoleku tagamist. [...]

[...]

(3) Lõikes 1 sätestatud Austria kodakondsuse nõue ei kehti Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) osalisriikide kodanike suhtes § 139 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevuste puhul.”

7 GewO 1994 §-s 340 on sätestatud:

„(1) Ametiasutusel tuleb käsitööstusliku-, kaubandusliku- või tööstusliku tegevusega tegelemise deklaratsiooni (§ 339 lõige 1) alusel kontrollida, kas huvitatud isik vastab äranäidatud tegevuskohas kõnealuse tegevusega tegelemise eelduseks olevatele seadusjärgsetele tingimustele. [...]

[...]

(3) Juhul kui lõikes 1 nimetatud tingimused ei ole täidetud, peab ametiasutus tegema selle kohta haldusotsuse ja keelama vastaval kutsealal tegutsemise, hoolimata § 366 lõike 1 punktis 1 sätestatud menetlusest.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

8 27. septembri 2010. aasta taotluses palus Schiebel Aircraft Bundesministerilt muu hulgas luba tegeleda relvanduse valdkonna tegevustega, eelkõige sõjaväerelvade ja nende laskemoonaga kauplemisega ja sõjaväerelvade ja nende laskemoona ostu ja müügi vahendamisega; need tegevused on reguleeritud tegevused vastavalt GewO § 94 lõikele 80.

9 Bundesminister tuvastas 16. veebruari 2011. aasta otsuses, mille peale esitati kaebus eelotsusetaotluse esitanud kohtule, et Schiebel Aircraft ei täitnud nende tegevustega tegelemise eelduseks olevaid seadusjärgseid tingimusi, ja keelas tal nendega tegeleda.

- 10 Oma otsuse põhistuses selgitas Bundesminister, et lisaks kahele teisele isikule on kaebaja juhatuse liikmena (*handelsrechtlicher Geschäftsführer*) kantud äriregistrisse N. H., kes on Briti kodanik; Austria kodakondsust tal ei ole. Kuna ühel Schiebel Aircrafti esindama õigustatud isikutest ei ole Austria kodakondsust, ei ole täidetud GewO 1994 § 141 lõike 1 punkti 2 alapunktis b ja lõikes 3 sätestatud tingimused GewO 1994 § 139 lõike 1 punkti 2 alapunktides b ja c nimetatud tegevustega tegelemiseks.
- 11 Kaebuses, mille Schiebel Aircraft selle otsuse peale eelotsusetaotluse esitanud kohtule esitas, toob ta välja, et vastavalt ELTL artiklile 18 on keelatud igasugune diskrimineerimine kodakondsuse alusel. Briti kodanikust N. H. suhtes, kes täidab juhatuse liikme ülesandeid, kohaldub ELTL artiklis 49 tagatud asutamisvabadusest tulenev kaitse, sest ta soovib teha piiriülest tasustatud tööd. Schiebel Aircraft väidab, et käesoleva kohtuasja asjaolud kuuluvad liidu õiguse kohaldamisalasse ning seetõttu kehtib ka ELTL artiklis 18 sätestatud diskrimineerimiskeeld. Tema väitel kujutab GewO 1994 § 141 lõike 1 punkti 2 alapunktis b ja lõikes 3 kehtestatud Austria kodakondsuse tingimus (edaspidi „kodakondsuse tingimus”) endast otsest diskrimineerimist, mis on liidu õigusega vastuolus.
- 12 Schiebel Aircraft leiab, et Euroopa Liidu esmase õiguse sätete hulgast võimaldab ELTL artikkel 346 „liikmesriikidel kalduda kõrvale aluslepingute kõigist sätetest”. Erandi kehtestava sättena tuleb seda artiklit aga tõlgendada kitsalt. Ka ei või erandid liikumisvabaduse ja võrdse kohtlemise põhimõtetest ulatuda kaugemale, kui on vajalik selle eesmärgi täitmiseks, milleks erand on kehtestatud.
- 13 Schiebel Aircraft osutab, et ELTL artiklis 346 sisalduvat väljendit „mida ta peab” arvestades, tuleb liikmesriikidel küll hinnata, kas nende olulised julgeolekuhuvid on ohustatud, aga Euroopa Kohus on sellest hoolimata selgeks teinud, et selle sätte alusel võetud meetmed peavad vastama proportsionaalsuse põhimõttele. Seega ei saa kodakondsuse tingimust kuidagi õigustada. Seda tingimust, mis lisandub juba olemasolevatele rangetele meetmetele, ei saa pidada vajalikuks, et kaitsta Austria Vabariigi olulisi julgeolekuhuve, mida olulisel määral iseloomustab selle riigi neutraalsus.
- 14 Bundesminister väitis omalt poolt, et tema on otsustamisel seotud siseriikliku õigusnormi sõnastusega ning et tal ei ole pädevust Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamiseks.
- 15 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab, et kodakondsuse tingimuse kehtestamisel viitas Austria seadusandja, muud põhjendust esitamata, EMÜ asutamislepingu artikli 223 lõike 1 punktis b sätestatud erandnormile, mis võeti üle ELTL artikli 346 lõike 1 punktiga b.
- 16 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul lubab viimati nimetatud säte liikmesriikidel võtta aluslepingulistest kohustustest kõrvalekalduvaid ühepoolseid kaitsemeetmeid, et arvestada enda oluliste julgeolekuhuvidega. Need julgeolekuhuvid hõlmavad nii sise- kui välisjulgeolekut. Seejuures on liikmesriikidele antud kaalutlusruum piiratud liidu õigusest tuleneva proportsionaalsuse põhimõttega ja õiguse üldpõhimõtetega.
- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et tal ei õnnestu tuvastada, et Austria Vabariigil oleksid piisavalt „olulised julgeolekuhuvid” ELTL artikli 346 lõike 1 punktis b sätestatud erandnormi tähenduses, mis võiksid õigustada kodakondsuse tingimust ja seega kõrvalekaldumist ELTL artiklites 18, 45 ja 49 sätestatud diskrimineerimiskeelu põhimõttest.
- 18 Neil asjaoludel otsustas Verwaltungsgerichtshof menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„Kas Euroopa Liidu õigusega, eelkõige ELTL artiklitega 18, 45, 49 ja artikli 346 lõike 1 punktiga b nende koostoimes, on vastuolus niisugune liikmeriigi õigusnorm, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mille kohaselt peab sõjaväerelvade ja nende laskemoonaga kauplemise ja sõjaväerelvade ja nende laskemoona ostu ja müügi vahendamisega tegeleda sooviva äriühingu seadusjärgse esindusorgani liikmel või ettevõtet juhtival ning seda esindama õigustatud osanikul või aktsionäril olema Austria kodakondsus ja ei piisa mõne teise EMP riigi kodakondsusest?”

Eelotsuse küsimus

Sissejuhatavad märkused

- 19 Sissejuhatavalt olgu märgitud, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimuses on viidatud ühtaegu nii kodakondsuse alusel diskrimineerimise keelu üldpõhimõtte ette nägevale ELTL artiklile 18 kui ka ELTL artiklitele 45 ja 49, mis sätestavad vastavalt töötajate vaba liikumise ja asutamisevabaduse.
- 20 Sellega seoses olgu meenutatud, et ELTL artikkel 18, mis sätestab kodakondsuse alusel diskrimineerimise keelu põhimõtte, on iseseisvalt kohaldatav üksnes sellistes liidu õigusega reguleeritud olukordades, mille tarvis ei näe aluslepingud ette diskrimineerimiskeelu erinorme (vt kohtuotsused Attanasio Group, C-384/08, EU:C:2010:133, punkt 37 ja Hervis Sport- és Divatkereskedelmi, C-385/12, EU:C:2014:47, punkt 25).
- 21 Töötajate liikumisvabaduse ja asutamisõiguse valdkonnas rakendati diskrimineerimiskeelu põhimõtet vastavalt ELTL artikli 45 lõikega 2 ja ELTL artikliga 49 (vt selle kohta kohtuotsused Cassa di Risparmio di Firenze jt, C-222/04, EU:C:2006:8, punkt 99; Lyyski, C-40/05, EU:C:2007:10, punkt 34; UTECA, C-222/07, EU:C:2009:124, punkt 38 ning Hervis Sport- és Divatkereskedelmi, EU:C:2014:47, punkt 25).
- 22 Euroopa Kohus ei pea seega otsuse tegemisel lähtuma EÜ artiklist 18.
- 23 Mis puudutab ELTL artikleid 45 ja 49, siis tuleb märkida, et põhikohtuasjas vaidluse all olevates normides puudub vahetegu sel alusel, kas juhi tegevus on käsitatav tööna või mitte. Ka ei tulene eelotsusetaotlusest ega Euroopa kohtule esitatud toimikust viiteid, mille alusel saaks kindlaks teha, kas põhikohtuasjas kõne all olev olukord kuulub neist sätetest ühe või teise alla. Seega tuleb asuda seisukohale, et niisugused õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, võivad mõjutada nii töötajate vaba liikumist kui ka asutamisevabadust ning seega tuleb neid analüüsida nii ELTL artiklit 45 kui ka ELTL artiklit 49 arvestades.
- 24 Seega tuleb esitatud eelotsuseküsimust mõista nii, et sellega palutakse selgitada, kas ELTL artikleid 45 ja 49 ning ELTL artikli 346 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mille kohaselt peab sõjaväerelvade ja nende laskemoonaga kauplemise ja sõjaväerelvade ja nende laskemoona ostu ja müügi vahendamise tegeleda sooviva äriühingu seadusjärgse esindusorgani liikmel või ettevõtet juhtival ning seda esindama õigustatud osanikul või aktsionäril olema selle liikmesriigi kodakondsus.

Töötajate vaba liikumise piirangute ja asutamisevabaduse piirangute olemasolu

- 25 Enne selle analüüsimist, kas põhikohtuasjas kõne all olevad õigusnormid kujutavad endast töötajate vaba liikumise ja asutamisevabadusega vastuolus olevat meedet, tuleb esmalt meenutada, et töötajate vaba liikumise valdkonnas kehtivale võrdse kohtlemise põhimõttele, mis on sätestatud ELTL artiklis 45, võib toetuda ka tööandja, et võtta oma asukoha liikmesriigis tööle töötajaid, kes on teise liikmesriigi kodanikud (kohtuotsus Clean Car Autoservice, C-350/96, EU:C:1998:205, punkt 25).
- 26 See kaalutus, mis puudutab olukorda, kus liikmesriigis asuv ettevõtja oli siseriikliku õiguse sätte kohaselt takistatud seal tegutsemast seetõttu, et ettevõtte palgalise juhi elukoht ei olnud selles liikmesriigis, on samuti analoogia alusel kohaldatav, kui vaidlusalune tingimus puudutab juhti, kes on füüsilisest isikust ettevõtja. Nimelt on Euroopa Kohus tõdenud, et töötajate vaba liikumise alaseid sätteid oleks kerge tasalülitada, kui liikmesriikidel piisaks neis sätestatud keeldudest möödaminekuks sellest, et kehtestada tööandjatele tingimused, mida töötaja, keda tööandja soovib tööle võtta, peab täitma ja mis – kui need kehtestatakse otse töötaja suhtes – kujutaksid endast ELTL artiklis 45 sätestatud töötajate liikumisvabaduse piirangut (vt selle kohta kohtuotsus Clean Car Autoservice,

EU:C:1998:205, punkt 21). Niisugune järeldus kehtib ka juhtumil, kus tööandja soovib võtta tööle mitte palgatöötajat, vaid füüsilisest isikust ettevõtjat, kelle olukord kuulub ELTL artikli 49 alla (vt seoses teenuseosutaja töötajate võimalusega tugineda teenuste osutamise vabadusele ka kohtuotsus Abatay jt, C-317/01 ja C-369/01, EU:C:2003:572, punkt 106).

- 27 Liidu kodanikele ELTL artikliga 49 tagatud asutamisvabadus hõlmab õigust alustada ja jätkata tegutsemist füüsilisest isikust ettevõtjana ning asutada ja juhtida ettevõtjaid samadel tingimustel, mille oma kodanike jaoks sätestab selle liikmesriigi õigus, kus niisugune asutamine toimub. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artikli 49 eesmärk seega tagada igale liikmesriigi kodanikule, kes alustab teises liikmesriigis füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist, võrdne kohtlemine vastuvõtva liikmesriigi kodanikega, ning see artikkel keelab igasuguse kodakondsuse alusel diskrimineerimise, mis tuleneb asutamisvabaduse piiranguna siseriiklikest õigusnormidest (vt eelkõige kohtuotsused komisjon vs. Prantsusmaa, 270/83, EU:C:1986:37, punkt 14 ja komisjon vs. Belgia, C-47/08, EU:C:2011:334, punkt 80).
- 28 Lisaks nõuab töötajate vaba liikumine ELTL artikli 45 lõike 2 sõnastuse kohaselt liikmesriikide töötajate igasuguse kodakondsusel põhineva diskrimineerimise kaotamist nii töölevõtmisel, töö tasustamisel kui ka muude töötingimuste puhul.
- 29 Järelikult tuleb tõdeda, et kuna niisugused õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, seavad äriühingule loa andmise sõjaväerelvade ja nende laskemoonaga kauplemiseks ja sõjaväerelvade ja nende laskemoona vahendamiseks selle ostul ja müügil sõltuvusse tingimusest, et äriühingu seadusjärgse esindusorgani liikmel või ettevõtet juhtiva ning seda esindama õigustatud osanikul või aktsionäril on Austria kodakondsus, siis sätestavad need normid kodakondsusel põhineva erineva kohtlemise, mis on põhimõtteliselt keelatud nii ELTL artikliga 49 kui ka ELTL artikli 45 lõikega 2.
- 30 Nimelt tuleb tõdeda, et kodakondsuse tingimus takistab teiste liikmesriikide kodanikel otseselt asumast Austrias tegutsema niisuguse äriühingu seadusjärgse esindusorgani liikme või ettevõtet juhtiva ning seda esindama õigustatud osaniku või aktsionärina, mille tegevusvaldkond on sõjaväerelvade ja nende laskemoonaga kauplemine ja sõjaväerelvade ja nende laskemoona vahendamine selle ostul ja müügil, või tegelemast selles liikmesriigis nende tegevustega töötajana.

Võimalus õigustada asutamisvabaduse ja töötajate vaba liikumise piiranguid ELTL artikli 346 lõike 1 punkti b alusel

- 31 Eelotsusetaotlusest nähtub, et kui kodakondsuse tingimus sätestati, viitas Austria seadusandja ilma muid õigustusi esitamata, EMÜ asutamislepingu artikli 223 lõike 1 punktis b sätestatud erandnormile, mis võeti üle ELTL artikli 346 lõike 1 punktiga b.
- 32 Seega tuleb analüüsida, kas ELTL artikli 346 lõike 1 punkti b alusel –, mille kohaselt aluslepingute sätted ei välista seda, et liikmesriik võtab selliseid meetmeid, mida ta peab vajalikuks oma oluliste julgeolekuhuvide kaitseks ja mis on seotud relvade, laskemoona või sõjavarustuse tootmisega – võib õigustada asutamisvabaduse ja töötajate vaba liikumise piiranguid, mis on sätestatud niisuguste õigusnormidega, nagu on kõne all põhikohtuasjas.
- 33 Esiteks tuleb ELTL artiklis 346 ette nähtud erandeid tõlgendada kitsalt, nii nagu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb tõlgendada erandeid põhivabadusest (vt selle kohta kohtuotsused komisjon vs. Soome, C-284/05, EU:C:2009:778, punkt 46 ja Insinööriühingu InsTiimi, C-615/10, EU:C:2012:324, punkt 35).
- 34 Teiseks, kuigi selle artikli lõike 1 punktis b on mainitud meetmeid, mida liikmesriik võib pidada vajalikuks, et kaitsta riigi olulisi julgeolekuhuve, ei tule seda artiklit tõlgendada siiski nii, et sellega on antud liikmesriikidele diskretsiooniõigus, mis võimaldab neil üksnes nendele huvidele viidates

asutamislepingu sätetest kõrvale kalduda (vt selle kohta kohtuotsused komisjon *vs.* Soome, EU:C:2009:778, punkt 47 ja Insinööritoimisto *InsTiimi*, EU:C:2012:324, punkt 35). Nimelt peab ELTL artikli 346 lõike 1 punktile b tuginev liikmesriik tõendama, et tal on vaja tugineda selles sättes ette nähtud erandile oma oluliste julgeolekuhuvide kaitse eesmärgil (vt selle kohta kohtuotsused komisjon *vs.* Soome, EU:C:2009:778, punkt 49 ja Insinööritoimisto *InsTiimi*, EU:C:2012:324, punkt 45).

- 35 Ehkki tegevused, milleks Schiebel Aircraft tegevusluba taotles, st sõjaväerelvade ja nende laskemoonaga kauplemine ja sõjaväerelvade ja nende laskemoona vahendamine selle ostul ja müügil, võivad kuuluda ELTL artikli 346 lõike 1 punkti b kohaldamisalasse, ei nähtu siiski eelotsusetaotlusest ega ka Euroopa Kohtu käes olevast toimikust, et Austria Vabariik – kelle valitsus ei esitanud Euroopa Kohtule oma seisukohti – oleks tõendanud, et kõnealusele ettevõtjale kehtestatud kodakondsuse tingimus oli vajalik riigi oluliste julgeolekuhuvide kaitsmiseks – seda tuleb viimase instantsina kontrollida siseriiklikul kohtul.
- 36 Selleks et anda liikmesriigi kohtule tarvilik vastus, võib Euroopa Kohus siiski liikmesriigi kohtutega tehtava koostöö raames anda viimastele juhiseid, mida ta peab vajalikuks (vt selle kohta eelkõige kohtuotsus *AES-3C Maritza East 1*, C-124/12, EU:C:2013:488, punkt 42).
- 37 Isegi kui oleks tõendatud, et eesmärgid, mille tõid oma kirjalikes seisukohtades välja eeskätt Tšehhi ning Rootsi valitsused ning Euroopa Komisjon – st nende isikute usaldusväärsus, kes tegelevad sõjaväerelvade ja nende laskemoonaga kauplemise ja sõjaväerelvade ja nende laskemoona vahendamisega selle ostul ja müügil, kaitsevarustuse tarne ohutus ja eesmärk takistada strateegilise teabe levikut – on Austria Vabariigi olulised julgeolekuhuvide ELTL artikli 346 lõike 1 punkti b mõttes, siis on vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele lisaks vaja, et kodakondsuse tingimus ei ületaks taotletava eesmärgi saavutamiseks sobiva ja vajaliku piire (vt selle kohta kohtuotsused *Johnston*, 222/84, EU:C:1986:206, punkt 38, ja *Albore*, C-423/98, EU:C:2000:401, punkt 19).
- 38 Ent nagu märgivad Tšehhi valitsus ja komisjon: isegi kui kodakondsuse tingimus oleks käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis nimetatud eesmärkide saavutamiseks sobiv, võib neid eesmärke olla käesoleval juhul võimalik saavutada ka vähem piiravate vahenditega, muu hulgas nt regulaarkontrollid relvatootmise ja –kaubanduse üle, haldusõigusnormides sätestatud konfidentsiaalsuskohustus või karistusõiguslike sanktsioonide kehtestamine strateegilise teabe levitamise eest.
- 39 Kõiki eespool esitatud kaalutlusi arvestades tuleb vastata esitatud küsimusele, et ELTL artikleid 45 ja 49 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mille kohaselt peab sõjaväerelvade ja nende laskemoonaga kauplemise ja sõjaväerelvade ja nende laskemoona ostu ja müügi vahendamisega tegeleda sooviva äriühingu seadusjärgse esindusorgani liikmel või ettevõtet juhtival ning seda esindama õigustatud osanikul või aktsionäril olema selle liikmesriigi kodakondsus. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb siiski kontrollida, kas niisuguste normide õigustamiseks ELTL artikli 346 lõike 1 punktile b tuginev liikmesriik suudab tõendada, et tal on vaja tugineda selles sättes ette nähtud erandile oma oluliste julgeolekuhuvide kaitse eesmärgil.

Kohtukulud

- 40 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

ELTL artikleid 45 ja 49 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mille kohaselt peab sõjaväerelvade ja nende laskemoonaga kauplemise ja sõjaväerelvade ja nende laskemoona ostu ja müügi vahendamisega tegeleda sooviva äriühingu seadusjärgse esindusorgani liikmel või ettevõtet juhtival ning seda esindama õigustatud osanikul või aktsionäril olema selle liikmesriigi kodakondsus. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb siiski kontrollida, kas niisuguste normide õigustamiseks ELTL artikli 346 lõike 1 punktile b tuginev liikmesriik suudab tõendada, et tal on vaja tugineda selles sättes ette nähtud erandile oma oluliste julgeolekuhuvide kaitse eesmärgil.

Allkirjad